



## JUSTITS MINISTERIET

Dato: 8. oktober 2024  
Kontor: Proces- og  
Insolvensretskontoret  
Sagsbeh: Astrid Knigge  
Sagsnr.: 2024-07872  
Dok.: 3369152

### Høringsnotat over L 22 om ændring af om ændring af retsplejeloven, lov om skifte af dødsboer, arveloven og databeskyttelsesloven

#### Indholdsfortegnelse

1. Høringen .....	2
1.1. Høringsperiode.....	2
1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v .....	2
2. Høringssvarene .....	12
2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget .....	12
2.2.2 Arbejdsretten.....	13
2.2.3 Advokatinteressentskaber som ansvarssubjekt .....	17
2.2.4 Omstrukturering af Advokatsamfundets organer.....	18
2.2.5 Værgers betaling af sagsomkostninger for en mindreårig part .....	19
3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet .....	25

## 1. Høringen

### 1.1. Høringsperiode

Et udkast til forslag til lov om ændring af retsplejeloven, arveloven og dødsboskifteloven har i perioden fra den 4. juli 2024 til den 22. august 2024 (49 dage) været sendt i høring hos en række myndigheder, organisationer m.v.

Udkastet til lovforslag blev den 4. juli 2024 endvidere sendt til Folketingets Retsudvalg til orientering.

Herudover blev udkastet til lovforslag offentliggjort på Høringsportalen den 5. juli 2024.

### 1.2. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Nedenfor følger en alfabetisk oversigt over hørte myndigheder og organisationer m.v.

Ud for hver høringspart er det ved afkrydsning angivet, om der er modtaget hørings svar, og om høringsparten i givet fald har haft bemærkninger til udkastet til lovforslag.

Oversigten omfatter herudover interessenter, som ikke er blandt de hørte myndigheder, organisationer m.v., men på egen foranledning har sendt bemærkninger til udkastet til lovforslag. Sådanne interessenter er i oversigten markeret med \*.

<b>Høringspart</b>	<b>Hørings svar modtaget</b>	<b>Bemærkninger</b>	<b>Ingen bemærkninger</b>	<b>Ønsker ikke at afgive hørings svar</b>
Advokatrådet	X	X		
Advokatnævnet				
Ankenævnet for Forsikring	X		X	
Ankenævnet for Patienterstatningen				
Ankestyrelsen	X		X	
Arbejderbevægelsens Erhvervsråd				

ASE				
Association of Danish Intellectual Property Attorneys				
ATP	X		X	
Auktionslederforeningen				
BDO Statsautoriseret Revisionsaktieselskab				
Beskæftigelsesrådet				
BL – Danmarks Almene Boliger				
Brancheforeningen Aktive Ejere	X		X	
Business Danmark				
Bygherreforeningen				
Børsmæglerforening Danmark				
Centralorganisationernes Fællesudvalg	X		X	
CEPOS				
Cevea				
Civilstyrelsen	X		X	
Copenhagen Business School (CBS)				
Dansk Arbejdsgiverforening	X			X
Danish Venture Capital and Private Equity Association				
Danmarks Automobilforhandler Forening				
Danmarks Fiskerforening				
Danmarks Fiskeindustri- og Eksportforening				

Danmarks Jurist- og Økonomforbund (DJØF)				
Danmarks Nationalbank				
Danmarks Rederiforening				
Dansk Aktionærforening				
Dansk Arbejdsgiverforening				
Dansk Detail				
Dansk Ejendomskredit				
Dansk Ejendomsmæglerforening				
Dansk Erhverv				
Dansk Gallerisammenslutning				
Dansk Industri	X	X		
Dansk InkassoBrancheforening				
Dansk Investor Relations Forening – DIRF				
Dansk Kredit Råd				
Dansk Socialrådgiverforening				
Dansk Told og Skatteforbund				
Dansk Transport og Logistik				
Danske Advokater	X	X		
Danske Arveretsadvokater				

Danske Bedemænd				
Danske Dødsboadvokater				
Danske Familieadvokater				
Danske Guldsmede og Urmagere				
Danske Inkassoadvokater				
Danske Insolvensadvokater				
Danske Patienter				
Danske Rederier				
Danske Regioner				
Danske Seniorer				
Danske Speditører				
Datatilsynet	X	X		
Den Danske Akkrediteringsfond				
Den Danske Aktuarforening				
Den Danske Dommerforening	X	X		
Den Danske Finansanalytikerforening				
Den Danske Fondsmæglerforening				
Den Europæiske Centralbank (ECB)				
Det Danske Advokatsamfund				
Det Faglige Hus				
Det Kriminalpræventive Råd				
Digitaliseringsstyrelsen				

Direktoratet for Kriminalforsorgen				
Djøf Advokat				
Dommerfuldmægtigforeningen				
Domstolsstyrelsen	X	X		
Domstolenes Tjenestemandsförening				
EjendomDanmark				
Eksporthkreditfonden				
Erhvervslejernes Landsorganisation				
Erhvervsministeriet				
Erhvervsstyrelsen	X	X		
Fagbevægelsens Hovedorganisation				
Faglige Seniorer				
Finans Danmark	X	X		
Finans og Leasing				
Finansforbundet				
Finansforeningen/CF A Society Denmark				
Finansiell Stabilitet A/S				
Finansrådet				
Finanssektorens Arbejdsgiverforening				
Finanstilsynet	X		X	
FOA – Fag og Arbejde				
Folketingets Ombudsmand	X			X
Forbrugerklagenævnet				
Forbrugerrådet Tænk	X		X	
Forenede Danske Motorejere				
Foreningen af Familierechtsadvokater				

Foreningen af J.A.K. Pengeinstitutter				
Foreningen af Offentlige Anklagere				
Foreningen af Statsadvokater				
Foreningen Danske Revisorer				
Foreningen for Faste Værger i Danmark				
Forsikring & Pension				
Forsikringsmæglerfor eningen i Danmark				
Forsikringsmæglernes Brancheforening				
Forsvarerforeningen i Grønland				
FRIE				
FSR – danske revisorer				
Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd				
Garantifonden for indskydere og investorer				
Gartneri-, Land- og Skovbrugets Arbejdsgivere				
Grundejernes Landsforening				
Grønlands Landsret				
Grønlands Politiforening				
Grønlands Selvstyre				
Grønlandske Advokater				
Handelshøjskolen – Aarhus Universitet				

HK Danmark				
HK Landsklubben Danmarks Domstole				
HORESTA				
Højesteret				
Håndværksrådet				
Institut for Menneskerettigheder				
International Transport Danmark				
InvesteringsForenings Rådet				
ISOBRO				
IT-Branchen				
IT-Politisk Forening				
Justitia				
KL	X		X	
KMD				
Kraka				
Kommunale tjenestemænd og Overenskomstansatte				
Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen*	X		X	
Kooperation – Den Kooperative Arbejdsgiver- og Interesseorganisation i Danmark				
Kredsdommerforenin gen				
Kristelig Arbejdsgiverforening				
Kristelig Fagbevægelse				
Kuratorforeningen				
Københavns Retshjælp				



Københavns Universitet (Juridisk Fakultet)				
Landbrug og Fødevarer				
Landsdækkende Banker				
Landsforeningen af Forsvarsadvokater				
Landsforeningen KRIM				
Landsforsvareren for Grønland				
Landsskatteretten				
LD Fonde				
Lederne				
Lejernes Landsorganisation				
Liberale Erhvervs Råd				
Lokale Pengeinstitutter				
Lønmodtagernes Garantifond				
Mødrehjælpen				
Nasdaq Copenhagen A/S				
Patienterstatningen	X		X	
Patientforeningen				
Pengeinstitutankenæv net				
Pension Danmark				
Politidirektørforening en				
Politiforbundet i Danmark	X		X	
Politimesteren i Grønland				
Procesbevillingsnæv net	X	X		

PROSA				
Retspolitisk Forening				
Retssikkerhedsfonden				
Retten i Grønland				
Rigsadvokaten				
Rigsombudsmanden i Grønland				
Rigsombudsmanden på Færøerne				
Rigspolitiet	X			X
Rådet for Digital Sikkerhed				
Samtlige byretter	X		X	
Skatteankestyrelsen				
Skatteministeriet				
SMVdanmark				
Social- og Ældreministeriet				
SRF Skattefaglig Forening				
Stats og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab*	X		X	
Styrelsen for Patientklager*	X	X		
Syddansk Universitet (Juridisk Institut)				
Sø- og Handelsretten				
Teknik Arbejdsgiverne				
Udbetaling Danmark				
Vestre Landsret	X			X
Voldgiftsinstituttet	X	X		
Voldgiftsnævnet for Bygge- og Anlægsvirksomhed				
VP Securities A/S				
Western Union				

Ældre Sagen	X	X		
Østre Landsret	X			X
Aalborg Universitet (Juridisk Institut)				
Aarhus Retshjælp				
Aarhus Universitet (Juridisk Institut)				
3F Fagligt Fælles Forbund				

## 2. Høringssvarene

Nedenfor gengives de væsentligste punkter i de indkomne høringssvar om udkastet til lovforslag.

Justitsministeriets bemærkninger til høringssvarene, herunder om der er foretaget ændringer i anledning af høringssvarene, er skrevet med kursiv.

Under pkt. 3 er det opsummeret, hvilke ændringer der er foretaget i forhold til det udkast, som har været i offentlig høring. Her omtales også ændringer, som ikke har baggrund i modtagne høringssvar, men er foretaget på Justitsministeriets egen foranledning.

### *2.1. Generelle bemærkninger til lovforslaget*

**Datatilsynet** anfører i relation til afsnit 3 om lovforslagets forhold til databeskyttelsesloven og -forordningen, at reglerne om dødsboskifte i sig selv udgør hjemmel til at behandle oplysninger om personnummer i relation til skifteretternes entydige identifikation. Tilsynet er derfor af den opfattelse, at henvisningen til databeskyttelseslovens § 11 i lovforslagets generelle bemærkninger bør rettes, idet regler om behandling af personoplysninger i anden lovgivning, som ligger inden for databeskyttelsesforordningens rammer for særregler om behandling af personoplysninger, går forud for reglerne i databeskyttelsesloven. Datatilsynet henviser endvidere til, at databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, ikke i sig selv udgør behandlingsgrundlaget, hvorfor reglerne om dødsboskifte må anses for at være supplerende retsgrundlag, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 3.

*Datatilsynets bemærkninger er taget til efterretning, og lovforslagets afsnit om databeskyttelsesreglerne vedrørende digitalisering af dødsboskiftesager*

*er tilrettet, herunder er henvisningerne til databeskyttelseslovens § 11 fjernet.*

*Det vurderes, at skifteretternes myndighedsudøvelse følger af reglerne i dødsboskifteloven. Behandling af personoplysninger i de foreslåede bestemmelser i dødsboskiftelovens § 3 a, stk. 8 og 10, § 42, stk. 2, § 52, stk. 2, 1. pkt., § 68, stk. 3, og § 69, stk. 1, kan derfor ske i medfør af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, litra e, jf. stk. 2 og 3, idet skifterettens indsamling og videregivelse af oplysninger i forbindelse med skifte af dødsboer er en opgave, som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt.*

*Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og 3, at der er mulighed for at opretholde og indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen af dele af artikel 6, stk. 1.*

## *2.2. Bemærkninger til de enkelte punkter i lovforslaget*

### *2.2.1 Forhøjelse af antallet af byretsdommere*

**Advokatrådet** støtter forslaget om at forhøje antallet af byretsdommere. Med hensyn til fordeling af byretsdommerne kan Advokatrådet tiltræde en model, hvorefter antallet af de såkaldte puljedommere i en overgangsperiode forhøjes væsentligt, men at den permanente model bør munde ud i, at der alene ansættes 25 puljedommere, medens de øvrige dommerstillinger fordeles på baggrund af en ny særvægtningsmodel, hvor der tages hensyn til den forventede befolkningsudvikling i de enkelte retskredse, forventet udvikling i erhvervsaktivitet samt forventet udvikling i kriminel adfærd. Med en sådan model skal fordelingen af de permanente dommere afspejle den reelle, aktuelle og forventede belastning af de enkelte retsembeder i videst muligt omfang.

Den foreslåede særvægtningsmodel må antages at få central betydning både for fordeling af dommerstillinger og øvrige ressourcer. Modellen bør derfor ikke bygge på et skøn over, hvor meget de enkelte sagstyper belaster systemet, men på faktisk dokumenterbar registrering af tidsforbrug af de enkelte sagsskridt ved forskellige sagstyper ved en flerhed af embeder, således at der dannes et så retvisende billede som muligt af belastningen af dommere, dommerfuldmægtige og kontorfunktionærer.

*Justitsministeriet har noteret Advokatrådets bemærkninger.*

**Domstolsstyrelsen** påpeger, at forhøjelsen af antallet af byretsdommere i udkast til retsplejelovens § 9, stk. 12, 1. pkt., skal korrigeres til 42 frem for 44, idet det forventes at to af de syv dommere skal tilgå landsretterne. Denne justering vil således kræve en korrigerende af retsplejelovens § 5, stk. 2, om landsretterne, som reflekterer fordelingen af dommere efter en eventuel lovændring.

*Justitsministeriet har ændret de nævnte bestemmelser i overensstemmelse med Domsstolsstyrelsens bemærkninger.*

### 2.2.2 Arbejdsretten

**Dansk Industri (DI)** tilslutter sig forslaget om at lade hovedforhandlinger i Arbejdsretten udgøre en af de to prøvesager for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten, idet kravene til at møde i en hovedforhandling ved Arbejdsretten er sammenlignelige med de krav, der stilles for at møde ved hovedforhandlinger i landsret.

DI indstiller dog til, at førelsen af faglige voldgiftssager med udvidet formandskab efter arbejdsretslovens § 25, stk. 3, også skal kunne udgøre en af de to prøvesager for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten. Det skyldes, at kravene til at føre disse sager tillige anses for at være sammenlignelige med de krav, der stilles for at opnå møderet for landsret.

**Advokatrådet** tiltræder forslaget om, at sager for Arbejdsretten, der indeholder en hovedforhandling, skal kunne udgøre den ene af de to prøvesager for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten. Det skyldes, at det pga. fald i antallet af civile sager har været sværere for advokater at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten. Det foreslås dog, at det også skal være muligt at gennemføre den ene prøvesag for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten som en hovedforhandling i en voldgiftssag omfattet af voldgiftsloven under forudsætning af, at voldgiftsretten består af mindst tre voldgiftsdommere og formanden for voldgiftsretten er lands- eller højesteretsdommer.

Lovforslaget giver derudover Advokatrådet anledning til at overveje, hvordan det sikres, at også advokater, der beskæftiger sig med familieretlige sager og straffesager, på en hensigtsmæssig måde kan opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten helt eller delvist på baggrund af de nævnte

sagstyper. På den baggrund opfordres Justitsministeriet til at tage initiativ til at indlede drøftelser herom med landsretterne og Advokatrådet.

**Voldgiftsinstituttet** opfordrer Justitsministeriet til at overveje, om voldgiftssager også skal kunne udgøre én af de to prøvesager, der er nødvendige for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten. Dette skyldes, at voldgiftssager efter Voldgiftsinstituttets opfattelse generelt er egnede som prøvesager bedømt på sagernes karakter og omfang. Det anføres i den forbindelse, at der ikke er tvivl om, at voldgift betragtes som et almindeligt og effektivt alternativ til almindelig domstolsbehandling, og at voldgiftskendelser kan fuldbyrdes på lige fod som domme.

Voldgiftsinstituttet bemærker, at den gældende voldgiftslov fra 2006 regulerer alle væsentlige led i voldgiftsprocessen, og at loven bygger på fundamentale retsplejeprincipper, navnlig grundsætningen om parternes adgang til at gøre sig bekendt med processtoffet (partsoffentlighed) og til at svare på de påstande og anbringender, som modparten fremfører (kontradiktion).

Derudover anføres det, at der løbende verserer omkring 100 voldgiftssager ved instituttet, og at der afholdes forhandlinger i 50-60 af sagerne, som i vidt omfang udføres på samme måde som i civile sager ved domstolene, herunder med forelæggelse, afhøring af vidner og sagkyndige, afholdelse af procedure mv.

Det bemærkes endvidere, at det er almindeligt at udpege en dommer ved enten Højesteret eller landsretterne som enten voldgiftsrettens formand eller som ene voldgiftsdommer, hvorimod byretsdommere kun meget sjældent er udpeget i sager ved instituttet.

Så vidt Voldgiftsinstituttet ved, er der allerede praksis for, at førelse af voldgiftssager kan indgå ved landsretternes vurdering af, om der kan udstedes en øvethedserklæring til brug for at opnå møderet for Højesteret.

Voldgiftsinstituttet finder på baggrund af det ovenfor anførte, at der er vægtige grunde, der taler for også at lade voldgiftssager – evt. kun sager, hvor en lands- eller højesteretsdommer er formand for voldgiftsretten – indgå som prøvesager, idet dette vil forbedre mulighederne for at løse problemet med at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten.

**Danske Advokater** anerkender og genkender, at det er vanskeligt for en stor gruppe advokater, særligt familie- og strafferetsadvokater, at finde egnede prøvesager ved domstolene, der kvalificerer sig som prøvesager til opnåelse af møderet for landsret. Det anføres i den forbindelse, at problemstillingen på sigt indebærer, at specialister med speciale i strafferet/straffeprocessret og familieret/familieprocessret med møderet for bl.a. landsret bliver færre, hvilket er retssikkerhedsmæssigt problematisk.

Ifølge Danske Advokater er det nødvendigt og positivt, at problemstillingen løftes med henblik på at sikre, at flere advokater kan opnå møderet for landsret. Der henvises i den forbindelse til en rapport fra juli 2024 fra Advokatrådets arbejdsgruppe om møderet for landsret, som Danske Advokater har deltaget i udarbejdelsen af. Det fremgår bl.a. af rapporten, at arbejdsgruppen finder, at etablering af en fiktiv prøvesag er den enkleste løsning at etablere, og at løsningen i højere grad end andre vil imødekomme problemstillingen uden at gå på kompromis med retssikkerheden.

Danske Advokater anser dog forslaget om, at hovedforhandlinger for Arbejdsretten skal kunne udgøre den ene af de to prøvesager for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten, for bekymrende og retssikkerhedsmæssigt betænkeligt. Dette skyldes, at forslaget udelukkende tilgodeser en meget snæver og særligt udvalgt gruppe (hovedorganisationernes ansatte advokater), som møder i Arbejdsretten, hvilket har karakter af konkurrenceforvridende særlovgivning. Der peges i den forbindelse på, at det er uhensigtsmæssigt og besynderligt, at den overordnede problemstilling ikke løses. Forslaget vil, medmindre der opstår en praksis, hvor arbejdsretslovens partsbegreb omgås, skabe særlige forhold for kun noget nær en håndfuld advokater. Samtidig findes det bekymrende, at forslaget giver en risiko for tab af både retssikkerhed, kvalitet og kompetencer, idet Arbejdsretten – efter Advokatrådets opfattelse – ikke er egnet som prøvesags-plattform. Dette skyldes, at der ikke opstilles konkrete krav til parternes rettergangsfuldmægtiges baggrund, samt at det forudsætningsvist er tiltænkt, at dommerstanden skal være ikke-jurister. Sagsførelsen ved Arbejdsretten, hvor der efter loven sker en fornøden tilpasning af retsplejelovens regler om hovedforhandling af borgerlige sager i 1. instans, er væsentlig anderledes end den, der sker for landsretterne og Sø- og Handelsretten. Derudover er sagerne ofte ikke komplekse nok rent processuelt og proces-teknisk, herunder fordi retsgrundlaget som udgangspunkt udgøres af kollektive overenskomster, hvorved der ikke er de samme retskilder som ved de almindelige domstole.

Derudover beklædes Arbejdsretten normalt kun af én juridisk dommer, der som regel er Højesteretsdommer, og kun meget sjældent af tre. Bedømmelsen af de, der aflægger prøve i Arbejdsretten, sker således af færre dommere end ellers, hvilket medfører en ulig prøvelse.

Det bemærkes endvidere, at, at der som følge af dommernes øvrige virke og fagområde, vil være en risiko for et betydeligt kendskab mellem dommeren og de fuldmægtige og advokater, der ville skulle aflægge prøve ved Arbejdsretten, hvilket kan medføre inddragelse af generelle betragtninger om den pågældende kandidats performance og ikke den konkrete performance til retssagsprøven. Danske Advokater kan derfor ikke tiltræde, at forslaget i den fremlagte form fremmes. Det forslås i stedet, at spørgsmålet om møderet for landsret gøres til genstand for en mere grundig og struktureret dialog mellem Justitsministeriet, domstolene og advokatororganisationerne.

*Det fremgår af pkt. 2.2.1.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at Justitsministeriet er enig med Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH) og Dansk Arbejdsgiverforening (DA ) i, at hovedforhandlinger for Arbejdsretten, der er en specialdomstol, egner sig til at udgøre den ene af de to prøvesager for at opnå møderet for landsret og Sø- og Handelsretten, idet de krav, der stilles til at møde i en hovedforhandling i Arbejdsretten, er sammenlignelige med kravene for hovedforhandlinger i landsretterne.*

*I lovforslaget bemærkes det i den forbindelse, at rettens formand og næstformand alle skal opfylde de almindelige betingelser for at være dommer, jf. arbejdsretslovens § 4, stk. 1, 1. pkt., og at retsplejelovens inhabilitetsregler for dommere også gælder for Arbejdsrettens dommere og suppleanter samt for formandskabet og sekretariatslederen, jf. arbejdsretslovens § 6, stk. 1. Derudover er Arbejdsretten nedsat ved lov, og Arbejdsrettens sager kan som udgangspunkt ikke anlægges ved byretten.*

*Justitsministeriet kan i den forbindelse oplyse, at ministeriet har inddraget relevante parter, herunder repræsentanter fra domstolene, i udarbejdelsen af lovforslaget.*

*Derudover er Justitsministeriet bekendt med rapporten fra Advokatrådets arbejdsgruppe om møderet for landsret og anbefalingerne deri. Eventuelle yderligere ændringer af reglerne om opnåelse af møderet for landsret og*



*Sø-og Handelsretten forudsætter grundige overvejelser, og ministeriet vil derfor drøfte problemstillingen nærmere med navnlig advokatstanden og landsretterne.*

### *2.2.3 Advokatinteressentskaber som ansvarssubjekt*

**Danske Advokater** er positivt indstillet overfor forslaget om at sidestille advokatvirksomheder, der drives som interessentskaber, med advokatselskaber i form af A/S'er, ApS'er og P/S'er i forhold til Advokatrådets tilsynsmuligheder og sanktioner. Af hensyn til forudsigelighed og transparens anbefales det dog, at risikoen for, at en interessent i kraft af den personlige hæftelse for interessentskabets forpligtelser, kan komme til at lide tab, hvis interessentskabet pålægges en sanktion, selvom den pågældende interessent ikke er ansvarlig for overtrædelsen, beskrives i lovforslaget.

*Det fremgår af pkt. 2.2.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, at Advokatrådets tilsyn og den disciplinære forfølgning i dag retter sig mod de enkelte interessenter fremfor interessentskabet i situationer, hvor man ved andre advokatselskaber har rettet tilsynet og den disciplinære forfølgning mod virksomheden og ikke de enkelte advokater.*

*Med lovforslaget lægges der op til, at tilsynet og den disciplinære forfølgning fremover rettes mod interessentskaberne frem for de enkelte interessenter i situationer, hvor Advokatrådet ved andre advokatselskaber retter tilsynet og den disciplinære forfølgning mod virksomheden og ikke de enkelte advokater. Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at lovforslaget ikke øger interessenternes risiko for at lide tab, idet den enkelte interessent efter gældende ret kan blive pålagt en sanktion, selvom den pågældende interessent ikke er ansvarlig for overtrædelsen.*

### *2.2.4 Omstrukturering af Advokatsamfundets organer*

**Danske Advokater** anser forslaget om, at der indføres et decorumkrav for medlemmer af Advokatrådet og Advokatnævnet for positivt.

Med henblik på at opretholde tillid og respekt anbefales det dog, at man ved tilpasning af processen sikrer distance mellem den afdeling, der skal træffe afgørelse i sager om valgbarhed til Advokatrådet og Advokatnævnet, og den anden afdeling, som en indklaget advokat tilhører.

*Justitsministeriet forstår Danske Advokaters bemærkning således, at i en situation, hvor en advokat er medlem af Advokatnævnet eller stedfortræder for et sådant medlem, skal der sikres distance mellem denne afdeling og den afdeling, der skal træffe afgørelse om den pågældende advokats valgbarhed.*

*Der henvises i den forbindelse til pkt. 2.2.5.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger, hvoraf det fremgår, at det bemærkes i Advokatrådets strukturudvalgs rapport, at Advokatnævnet allerede træffer afgørelser i disciplinærsager mod advokater, som er medlemmer af Advokatnævnet eller stedfortræder for et medlem i Advokatnævnet. Sådanne afgørelser træffes som udgangspunkt af en anden afdeling end den, som den indklagede advokat tilhører.*

*Der henvises endvidere til de specielle bemærkninger til lovforslagets § 1, nr. 27, hvoraf det fremgår, at Advokatnævnet vil have kompetence til at træffe afgørelse om valgbarhed, uanset om den pågældende advokat er medlem af Advokatnævnet eller er stedfortræder for et sådant medlem. I situationer, hvor nævnet har kendskab til, hvilken afdeling den pågældende indklagede advokat tilhører, forudsættes det, at det er en anden afdeling end den, som den indklagede advokat tilhører, der behandler sagen.*

#### *2.2.5 Værgers betaling af sagsomkostninger for en mindreårig part*

**Advokatrådet** anfører, at afgørende hensyn til værgers retssikkerhed taler imod at gennemføre denne del af lovforslaget i den foreliggende form. Det begrundes med, at anvendelsesområdet for den foreslåede nye bestemmelse i retsplejelovens § 319 a på grundlag af lovforslagets bemærkninger må antages at være meget snævert. Det bemærkes, at der ikke er nogen form for empiri, som understøtter, at der overhovedet er behov for en bestemmelse som den foreslåede.

Kriterierne for at anvende bestemmelsen efter lovforslagets bemærkninger er vage og upræcise og synes primært at støtte sig på rimelighedsbetragtninger, herunder den umyndiges indflydelse på sagens førelse og den umyndiges alder. Derved er der ikke krav om, at en værge skal have tilsidesat sine forpligtelser, som i den gældende bestemmelse i § 319 om procesfuldmægtige. Udover at der skal lægges vægt på sagens karakter og værgens økonomiske forhold uden nærmere uddybning, kan der ifølge bemærkningerne lægges vægt på den mindreåriges alder. Ved afgørelsen kan retten inddrage oplysninger om sagen og den mindreårige

part, men også her savnes angivelse af, hvilke oplysninger bemærkningerne henviser til, og hvorledes disse skal vægtes i rettens afgørelse.

Advokatrådet påpeger, at der hverken i selve lovteksten eller bemærkningerne hertil er nogen anvisning på, hvorledes det sikres, at den væрге, retten overvejer at pålægge helt eller delvist at betale sagens omkostninger, kommer til orde, inden rettens afgørelse træffes.

Endeligt påpeges det, at reglerne om begrænsning i adgangen til at påkære omkostningsafgørelser fra byret til landsret også vil omfatte afgørelser efter forslaget § 319 a, uagtet at der er tale om et tvungent debitorskifte alene baseret på rettens frie skøn.

**Dommerforeningen** forstår forslaget således, at man ønsker at værne den mindreårige sagspart mod de omkostningsmæssige konsekvenser, som værgens unødige eller udsigtsløse sagsanlæg (eller appel) kan medføre. Foreningen skal i den anledning bemærke, at almindelige civile retssager oplyses af de involverede parter og partsrepræsentanter, og at sagens oplysning derved sjældent omfatter parternes og partsrepræsentanternes indbyrdes personlige forhold eller deres interne overvejelser og drøftelser om sagen. Det kan derfor kun sjældent forventes, at retten vil have en sådan viden om en mindreårig parts eventuelle indflydelse på sagens førelse eller om den mindreårige eller værgens økonomiske forhold, at der vil være det fornødne grundlag for at træffe afgørelse efter den foreslåede bestemmelse. Retten vil i den forbindelse ikke af egen drift kunne søge sådanne forhold oplyst, uden derved – forud for sagens afgørelse – at signalere en klar stillingtagen til sagens endelige udfald. Det er foreningens opfattelse, at værgemålslovens regler om værgens pligter og erstatningsansvar umiddelbart må anses for at udgøre et tilstrækkeligt og mere hensigtsmæssigt værn mod værgers anlæggelse af udsigtsløse sager.

*Justitsministeriet har noteret Advokatrådet og Dommerforeningens bemærkninger. Det bemærkes, at bestemmelsen forventes at have et snævert sigte. Det er af samme årsag tilføjet til bemærkningerne, at reglen alene vil gælde i helt særlige tilfælde, hvor retten på baggrund af sagens oplysninger og sagens karakter finder, at det er åbenbart urimeligt at lade den mindreårige betale sagens omkostninger. Formålet med bestemmelsen er således at give retten mulighed for at pålægge værgen at betale sagsomkostningerne, hvis den enkelte sag konkret giver anledning til det.*

### 2.2.6 Hovedforhandling i tilknytning til et forberedende møde

**Styrelsen for Patientklager** bemærker, at det vil være hensigtsmæssigt, hvis domstolene om muligt varsler, at der er mulighed for, at sagen hovedforhandles i forlængelse af det telefoniske retsmøde. Et sådant varsel vil give parterne en bedre mulighed for at forberede sig, idet parterne i modsat fald altid skal være forberedt på en hovedforhandling.

*Justitsministeriet har noteret Styrelsen for Patientklagers bemærkning. Det bemærkes i denne sammenhæng, at det er anført i bemærkningerne afsnit 2.4.1., at retten kan bestemme, at hovedforhandlingen skal foregå i tilslutning til et forberedende møde, enten hvis parterne samtykker heri, eller hvis sagen findes tilstrækkeligt oplyst og også i øvrigt er egnet til straks at hovedforhandles, herunder at begge parter af retten skønnes at have tilstrækkelig mulighed for at varetage deres interesser.*

**Advokatsamfundet** støtter forslaget. Advokatsamfundet er enige i, at anvendelsen af bestemmelsen normalt bør forudsætte, at sagen er forholdsvis ukompliceret, at der ikke skal afgives vidneforklaringer eller afgørende vigtige partsforklaringer, og at der i øvrigt er afsat den fornødne tid til at gennemføre hovedforhandlingen i tilknytning til det forberedende retsmøde.

*Justitsministeriet noterer sig, at Advokatsamfundet er enige i de beskrevne bemærkninger til lovforslaget.*

### 2.2.7 Digitalisering af dødsboskiftebehandlingen

**Ældre Sagen** giver udtryk for en positiv indstilling til, at klager over bobestyrer både kan gives via skifteportalen samt til bobestyreren, jf. lovforslagets § 2, nr. 15. Efter Ældre Sagens opfattelse sikres de ikke-digitale borgeres retssikkerhed, idet et krav om digital klage kunne få ikke-digitale borgere til at opgive deres klage.

Imidlertid anfører Ældre Sagen, at lovforslaget ikke anerkender ikke-digitale borgeres behov. Fritagelsesreglen i lovforslagets § 3 a, stk. 3, ændrer ikke den hidtidige retsstilling for, hvornår en borger kan fritages for anvendelsen af den digitale skifteportal. Ældre Sagen giver udtryk for, at anmodninger om at blive fritaget for den digitale skifteportal sjældent fremsættes blot for fritagelsens skyld. Det vækker bekymring, at lovforslaget lægger op til, at Skifteretten skal vejlede borgere om at anskaffe sig MitID, da dette kan lægge et pres på ikke-digitale borgere til at inddrage

advokatbistand i skiftebehandlingen for at overskue den digitale skifteportal.

*Al skriftlig kommunikation mellem skifteretten og brugerne i en dødsboskiftesag vil efter den foreslåede bestemmelse i dødsboskiftelovens § 3 a, stk. 1, fremover skulle ske via domstolenes skifteportal, medmindre brugeren efter den foreslåede bestemmelse i dødsboskiftelovens § 3 a, stk. 3, bliver undtaget fra at anvende skifteportalen. En bruger kan efter denne bestemmelse undtages, hvis der foreligger særlige forhold, som gør, at vedkommende må forventes ikke at kunne anvende skifteportalen. Skifteretten skal efter lovudkastet vejlede brugerne om muligheden for at blive undtaget fra at anvende skifteportalen. I de almindelige bemærkninger i lovudkastet er angivet, at hvis en bruger ikke har mulighed for at få MitID, og den pågældende ikke kan eller bør lade sig repræsentere af en anden, bør brugeren undtages fra at anvende domstolenes skifteportal. Skifteretten vil skulle foretage en konkret vurdering af, om pågældende med vejledning vil kunne være stand til at anvende domstolenes skifteportal.*

**Finans Danmark** støtter overordnet en digitalisering og en standardisering af behandlingen af sager ved domstolene, der også kan medvirke til en effektivisering til gavn for brugerne af systemet. Finans Danmark pointerer dog, at det er afgørende for implementeringen af skifteportalen, at brugerne af skifteportalen har tilstrækkelig tid til at gennemføre systemtilpasninger til API-indberetning og heraf afledt procesomlægning.

Finans Danmark opfordrer endvidere til, at der indsættes hjemmel til, at bankerne kan få adgang til skifteretsattester via skifteportalen efter samtykke fra bobestyrer. En sådan digital adgang vil kunne spare mange administrative ressourcer og bevirke, at udlevering af dødsboer kan ske hurtigere. Samtidig opfordres der til, at bankerne kan få adgang til oplysninger om kontaktperson og bobestyrer på skifteportalen også i tilfældet af boudlæg, hvorfor der bør indsættes hjemmel herfor også.

*Efter lovforslaget § 2, nr. 1, vil brugerne på samme måde som i dag kunne tilgå domstolenes skifteportal enten via en brugergrænseflade på internettet eller via en API-tilslutning, der gør det muligt for brugerne at overføre eller hente data mellem deres eget system og skifteportalen. Det vil ikke være et krav, at brugerne anvender en API-tilslutning.*

*Den praktiske udvidelse af domstolenes skifteportal med en ny it-løsning til understøttelse af sagsbehandlingen i dødsboskiftesager foreslås at skulle ske i etaper. It-løsningen forventes at blive udrullet til udvalgte pilotretter den 30. september 2025 og fuldt udrullet til samtlige retter den 11. november 2025. Udrulningen planlægges ud fra et ønske om, at it-løsningen vil være umiddelbart værdiskabende for både skifteretterne og brugerne. Der er fokus på, at brugerne har den fornødne tid til at gennemføre de systemtilpasninger og procesomlæsninger, de måtte ønske.*

*Straffe- og skifteprogrammet forventes helt frem til udrulningen af it-løsningen at være i dialog med bl.a. Finans Danmark om den tekniske udformning for API-specifikationen og om adgang til f.eks. kontaktoplysninger om kontaktperson og bobestyrer på domstolenes skifteportal. Det forventes desuden afdækket, om skifteretsattesten bør være tilgængelig via skifteportalen for andre, end den person eller de personer, der legitimeres til at tegne boet. Skifteretten har i dag hjemmel til at videregive skifteretsattesten til andre end den eller de legitimerede, hvis skifteretten konkret har vurderet, at pågældende har den fornødne retlige interesse i at få aktindsigt i skifteretsattesten. Dette følger af dødsboskiftelovens § 114, stk. 3. Hvis oplysninger fra skifteretsattesten vil skulle videregives automatisk via skifteportalen til bankerne, forudsætter det en klar lovhjemmel, der efter grundige overvejelser og dialog mellem Justitsministeriet, skifteretterne og Finans Danmark vil kunne foreslås indsat i dødsboskifteloven på et senere tidspunkt.*

**Danske Advokater** anser det for uproblematisk, at det i forslaget til en ny dødsboskiftelovsbestemmelse § 3 a, stk. 10, foreslås, at bobestyrer får pligt til at oplyse sit personnummer og give andre nærmere bestemte oplysninger til brug for udpegelsen som bobestyrer. Danske Advokater ønsker dog, at der medtages eksempler i bemærkningerne til lovforslaget, hvilke øvrige ”nærmere bestemte oplysninger til brug for udpegelsen som bobestyrer”, ministeriet forestiller sig, at det kunne være relevant at kræve udleveret fra bobestyrer.

*Bobestyrer vil efter udvidelse af domstolenes skifteportal skulle have en profil på skifteportalen med oplysninger om bobestyrer. Oplysningerne vil skulle indgå i et register, hvorfra skifteretten kan udpege bobestyrer til at varetage bobehandlingen i en dødsboskiftesag. Bobestyrer vil skulle oplyse sit personnummer til skifteretten med henblik på en entydig identifikation af bobestyrer. Det vil af hensyn til skifterettens sagsbehandling og udpegelsen*

*af bobestyrer desuden være relevant for skifteretten at have f.eks. bobestyrerens kontaktoplysninger i form af telefonnummer og mailadresse.*

**Danske Advokater** bemærker, at det vil være absolut mest enkelt for både skifteretternes og Skatteforvaltningens sagsbehandling, hvis boopgørelse og boselvangivelse kan ”følges ad”, når den foreslåede ændring af dødsboskiftelovens § 68, stk. 3, forudsætter, at bobestyrer skal sende boopgørelsen til skifteretten, som derefter videresender til Skatteforvaltningen, idet bobestyrer, såfremt boet er et selvstændigt skattesubjekt, og boet ikke er skattefritaget, tillige skal fremsende boselvangivelse senest samtidig med boopgørelsen, jf. dødsboskattelovens § 85, stk. 2. Der opfordres derfor til, at det præciseres, at (1) bobestyrer kan opfylde sin oplysningsforpligtelse efter dødsboskattelovens § 85 ved at fremsende boselvangivelse med boopgørelsen til skifteretten via skifteportalen, og at (2) skifteretten videregiver boselvangivelsen til Skatteforvaltningen senest samtidig med, at skifteretten videregiver boopgørelsen i medfør af den foreslåede dødsboskiftelovs § 68, stk. 3.

*Baggrunden for forslaget om, at skifteretten efter udvidelsen af domstolenes skifteportal med det nye it-system til understøttelse af behandling af dødsboskiftesager vil skulle videregive boopgørelsen til Skatteforvaltningen, er, at bobestyrer efter dødsboskiftelovens § 68, stk. 3, har pligt til at give boopgørelsen til skifteretten, der på en enkelt måde vil kunne videregive boopgørelsen til Skatteforvaltningen. Det fremgår af dødsboskattelovens § 85, stk. 1 og 2, at bobestyrer i nærmere angivne tilfælde har pligt til at give oplysninger til Skatteforvaltningen, og at oplysningerne skal afgives af bobestyrer til Skatteforvaltningen senest samtidig med indsendelsen af boopgørelsen. Der påhviler hverken efter dødsboskifteloven eller dødsboskatteloven bobestyrer en pligt til også at give de pågældende oplysninger til skifteretten. Skifteretten er således ikke rette modtager af oplysningerne og kan derfor ikke videregive oplysningerne til andre myndigheder. Dette ville falde uden for formålet med skifterettens myndighedsudøvelse.*

**Procesbevillingsnævnet** noterer sig, at lovudkastet indeholder ændring af appelbegrænsningsreglen i dødsboskiftelovens § 105, stk. 3, hvorefter det kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet at kære skifterettens beslutninger om fritagelse for anvendelse af domstolenes skifteportal eller afslag herpå. Nævnet har desuden noteret sig, at lovudkastet indfører en ny – og midlertidig – appelbegrænsningsregel i ændringslovens

ikrafttrædelsesbestemmelse i § 4, stk. 7, således at det kræver Procesbevillingsnævnets tilladelse til at kære skifterettens beslutning om, at en sag, hvor dødsfaldet er sket før lovens ikrafttræden, eller som behandles efter de hidtil gældende regler, skal behandles efter de foreslåede regler i lovforslaget. Procesbevillingsnævnet kan meddele kæretilladelse, hvis beslutningen angår spørgsmål af væsentlig betydning for sagens forløb eller af afgørende betydning for den, der ansøger om kæretilladelse, og der i øvrigt er anledning til at lade afgørelsen prøve af en højere ret. Der er foreslået en absolut kærefrist på to uger efter, at beslutningen er truffet.

*Justitsministeriet har noteret sig Procesbevillingsnævnets bemærkninger.*

### 3. Lovforslaget i forhold til lovudkastet

I forhold til det udkast til lovforslag, der har været i offentlig høring, indeholder det fremsatte lovforslag følgende indholdsmæssige ændringer:

- Der er foretaget en ændring i lovforslagets § 2, nr. 1, hvor § 3 a, stk. 3, 2. pkt., er blevet indsat. Skifteretten kan herefter beslutte at udelukke en bruger fra at anvende domstolenes skifteportal, hvis brugeren anvender skifteportalen til at fremsætte et stort antal ensartede anmodninger. Bestemmelsen svarer til reglen i retsplejelovens § 148 a, stk. 4, 2. pkt.
- Der er foretaget ændringer i lovforslagets § 2, nr. 1, hvor der i § 3 a, stk. 3, 4, 5 og 6, er tilføjet, at skifteretten/retspræsidenten, når skifteretten/retspræsidenten træffer beslutning om, at skifteportalen ikke skal anvendes, samtidig beslutter, hvordan sagen behandles. Ændringen skal ses som en præcisering, der ikke ændrer retstilstanden.

Herudover er der foretaget ændringer af sproglig, redaktionel og lovteknisk karakter.